

Likabehandling av alla anmälda partier avseende valsedelsutläggning 2022

Det finns två typer av valsedlar i Sverige; namn- och partivalsedlar. Namnvalsedlar innehåller partibeteckning och en kandidatlista. Partivalsedlar har endast partibeteckning. Partier som erhållit minst 1% i något av de två föregående valen, har rätt att få partivalsedlar utlagda av valnämnden och behöver därför inte distribuera sådana själva. Inget parti har rätt att få namnvalsedlar distribuerade av valnämnden på skattebetalarnas bekostnad.

Ändå får de flesta riksdagspartier och väl förankrade lokalpartier det. Över hela landet fattar nämligen en majoritet av kommunernas valnämnder beslutet att hjälpa nämndsledamöternas egna partier med distribution av namnvalsedlar, samtidigt som alla andra partier nekas denna service. I en mycket liten minoritet kommuner fattade valnämnderna inför valet 2018 beslutet att hjälpa alla partier med denna distribution.

I valet 2018 fanns det runt 6000 vallokaler i landet. När ett parti självt måste lägga ut namnvalsedlar, ges de tillträde till vallokalen först när den öppnar kl 8 på valdagen. För att samtliga vallokaler ska vara försedda med det egna partiets namnvalsedlar på valdagens morgon, måste alltså ett litet parti ställa 6000 partifunktionärer på fötter. Samtidigt får oftast riksdagspartier sina namnvalsedlar utlagda av valnämnden, varav av vissa uppbär över 100 Mkr i statligt, regionalt och kommunalt partistöd.

Få partier, om något, kan engagera 6000 partifunktionärer. Därför fungerar det i praktiken så att små partier har funktionärer som på valdagen besöker ett stort antal vallokaler. I glesbygdslän betyder det inte sällan över 20 mils bilkörning och att samtliga vallokaler har valsedlar först mitt på dagen. Det här är inte ett acceptabelt förhållande och utgör ett demokratiskt underskott. I våra grannländer finns inte något liknande och det är fullt möjligt att Sverige är ensamt om denna ordning i Europa. Kanske t.o.m. i den utvecklade världen.

Mot ovan resonemang brukar anföras att väljarna alltid har möjligheten att ta en blank valsedel och skriva namnet på partiet man önskar rösta på. Den möjligheten finns, men om det är ett fullgott alternativ, varför ska då skattebetalarna stå för distributionen av vissa partiers valsedlar? Det odemokratiska ligger i den olikabehandling av partier som föreligger.

Ovan förslag är helt i linje med Valmyndighetens uppfattning. Myndigheten skickade en hemställan till regeringen i april 2020, där man föreslog att regeringen skulle verka för en ändring av vallagen på en rad punkter. En av dessa var att den kommunala valmyndigheten skulle ta över ansvaret för utläggning av samtliga partiers namnvalsedlar.

Valmyndighetens hemställan har rubriken "Ändringar i nuvarande valsedelssystem/Förslag på ändringar inför valen 2022" och har diarienummer 2 00 37-20/98223. Den finns tillgänglig på Valmyndighetens hemsida.

Jag föreslår därför:

- att fullmäktige beslutar att samtliga partier som ställer upp i valet till kommun, region och riksdag 2022 med en registrerad partibeteckning, ska få sina namnvalsedlar utlagda av valnämndens valorganisation

Ort

Timrå

Datum

18/11-2020

